

Forskningsbibliotek i samverkan med samhället – ett exempel från Jönköping

av Paola Johansson

Paola Johansson är bibliotekarie och projektledare vid Högskolebiblioteket i Jönköping. Hon arbetar med att utveckla bibliotekets tjänster till målgrupper utanför akademien och leder ett samarbetsprojekt med syfte att tillgängliggöra resultat och erfarenheter från länets offentligt finansierade projekt.

University libraries in cooperation with society

The resources and competence of academic libraries could play an important role concerning the third task of the university, i.e. interaction with the surrounding society. With information services suited for the needs of actors outside the academic world, libraries can provide support for regional development. At the same time, the capacity of libraries and their potential of offering information services in new areas are made clearer and marketed internally. During a two-year project financed by the EU, Jönköping University Library has developed a new service based on information providers and business intelligence in the framework of an external project organisation. This has resulted in new demands within the university.

I högskolans uppdrag att samverka med det omgivande samhället kan forskningsbiblioteken spela en viktig roll och bli en mer tydligt riktad resurs för informationsförsörjning. I Jönköping har Högskolebiblioteket under två år haft möjligheten att agera informationsförsörjare i en extern projektorganisation och i detta sammanhang kunnat pröva formerna för hur biblioteket skulle kunna utföra och erbjuda informationstjänster som stöd för ett regionalt utvecklingsarbete.

Projekt kompetensförsörjning

Det länsövergripande Projekt kompetensförsörjning bedrevs mellan oktober 2003 och december 2005 med Länsarbetsnämnden i Jönköping som projektägare. Projektet startades mot bakgrund av att demografiska prognoser och regionala tillväxtprogram varnade för en framtida brist på kompetent arbetskraft i länet, inte minst beroende på ett ökande antal långtidssjukskrivningar. För att bättre kunna möta den befarade kompetensbristen, ansökte Länsarbetsnämnden 2002 om projektmedel hos Europeiska socialfondens Artikel 6, det av socialfondens program som stöder strategiska och innovativa projekt som främjar sysselsättning och utbildning med nya metoder och angreppssätt. Målsättningen var att samla länets arbetsmarknadsaktörer och gemensamt arbeta fram en sysselsättningsstrategi som stöd för det fortsatta arbetet.

Högskolebiblioteket som informationsförsörjare

Projektledaren från Länsarbetsnämnden kom under ansökningsförfarandet i kontakt med Högskolebiblioteket, och blev intresserad av idén att låta biblioteket driva ett av delprojekten och inom ramen för detta förse övriga projektmedarbetare med information. På det sättet skulle man skapa bättre förutsättningar för projektet som helhet att lyckas i sina försatser.

Europeiska kommissionen godtog projekt-idén och beviljade Jönköpings län 16 miljoner kronor för att utforma en sysselsättningsstrategi för länet. Projektet blev därmed ett av de största Artikel 6-projekten i Europa. Elva delprojekt med företrädare för olika aktörer på arbetsmarknaden, däribland ett stort antal kommuner, högskolan, Försäkringskassan och Migrationsverket ingick i projektet. Högskolebibliotekets delprojekt med namnet "Högskolebiblioteket som informationsförsörjningsresurs" fick uppdraget att ansvara för informationsförsörjningen till de olika delarna av projektet med den samtidiga ambitionen att utveckla bibliotekets tjänster till målgrupper utanför högskolan.

Uppdraget utvidgades redan på ett tidigt stadium till att även handla om att skapa en intern och extern informationsstruktur för projektet. Projektledningen hade inledningsvis ingen plan för projektets egen informationshantering, utan gav Högskolebiblioteket ett utökat uppdrag genom ansvaret att bygga en webbplats med strukturerad intern och extern projektinformation.

Aktivt deltagande

Det blev snart uppenbart att detta var ett uppdrag som på många sätt skilde sig från Högskolebibliotekets tidigare externa uppdrag, både i omfattning och i krav på delaktighet. Biblioteket behövde bli en tydlig och aktiv part i projektprocessen och göra betydligt mer än att ställa samlingar och resurser till förfogande. Det ställde krav på förståelse för projektets struktur, organisation och frågeställningar.

För att kunna utveckla informationstjänster som byggde på de olika delprojektens specifika arbetsområden, krävdes kunskap både om projektets frågeställningar och behov och om tillgängliga informationsresurser. Arbetet inleddes med samtal med respektive projektaktör som resulterade i ett antal informationsbehovsprofiler. Dessa reviderades och anpassades

sedan efter arbetets gång och med förändrade informationsbehov hos aktörerna. Urvalet av källor breddades snabbt från bibliotekets egna resurser till att omfatta även strukturerad och regelbunden bevakning av fria webbresurser. För detta krävdes en rad nya verktyg och kunskaper.

Uppdraget kom att få karaktären av såväl löpande informationsbevakning och selektion som enskilda, direkta sökuppdrag.

Projekt databas

Bredvid den kontinuerligt utförda omvärlds- och informationsbevakningen dök nya behov och idéer upp allt eftersom projektarbetet fortskred. Biblioteket utformade och erbjöd särskilda kurser inom områden som statistik, svensk lagstiftning och EU-information. En särskild projektplattform för elektronisk referenstjänst togs fram och prövades i projektet. Dessutom blev Högskolebibliotekets medarbetare allt mer en resurs för projektledningen när det gällde hantering av intern och extern projektinformation och kom att ingå i den stabsgroup som tillsammans med huvudprojektledaren arbetade med projektets övergripande uppgifter.

Det hade sedan länge funnits ett behov av att sammanställa och offentliggöra de projektinsatser som genomförs i länet, ett önskemål som framförts av bland andra Länsstyrelsen. Behovet blev återigen tydligt i samband med diskussioner kring hur de projektresultat som nåtts i Projekt kompetensförsörjning skulle kunna spridas och göras tillgängliga efter projektens slut. Resultatet av diskussionerna blev att Högskolebiblioteket åtog sig att, inom ramen för projektuppdraget, arbeta fram ett förslag på en projekt databas med målsättning att samla alla större offentligt finansierade projekt i länet. Databasen skulle erbjuda goda sökmöjligheter, en presentationsvy där projektens resultat var enkelt överblickbara och där man även kunde hitta viktiga doku-

ment som rapporter och slutredovisningar liksom kontaktvägar. Projektdatabasen fick ett mycket positivt mottagande och presenterades på slutkonferensen som en viktig del av projektets resultat. Den kommer nu att vidareutvecklas och etableras i länet. Ytterligare en region har visat intresse och kommer att ingå i samarbetet.

Unik tjänst

Flera av projektaktörerna reagerade med förvåning när man såg de tjänster som Högskolebiblioteket kunde tillhandahålla, och de arbetsätt och verktyg biblioteket använde sig av. Deltagandet i projektet medverkade till att bibliotekets resurser och kompetens fick en helt ny tydlighet gentemot målgruppen, samtidigt som de nya samarbetsparterna och deras informationsbehov sporrade och utmanade bibliotekets medarbetare att utveckla tjänsterna och inhämta ny kunskap på områden som inte tidigare varit självklara delar av biblioteksverksamheten.

Styrkan i den informationsförsörjningstjänst som sakta tog form låg i den kombination av möjligheter som biblioteket förfogade över. Grunden var bibliotekets omfattande resurser och bibliotekspersonalens kompetens och kunskap inom informationssökning och omvärldsbevakning. Utifrån detta erbjöds projektaktörerna en konkret tjänst som innebar att Högskolebibliotekets personal utförde regelbundna sökningar, sammanställde och presenterade material utifrån väl preciserade informationsbehovsprofiler, liksom också levererade dokument i form av länkar till webbmaterial, lån eller fjärlån. Till detta kom informationsstödet för projektorganisationen med webbplatsen som bas och tillgången till en rad elektroniska informationstjänster på denna, såsom elektronisk referenstjänst och daglig nyhetsbevakning. Denna kombination av funktioner gjorde att biblioteket kunde erbjuda en informationstjänst som skilde sig

markant från tjänster från andra aktörer på området.

Sysselsättningsstrategin

Projekt kompetensförsörjning resulterade i en sysselsättningsstrategi som listade en rad viktiga framgångsfaktorer för länets fortsatta arbete med arbetskraftsförsörjning, kompetensförsörjning och tillväxt. Bland annat konstateras att samverkan mellan olika parter i samhället i strategiskt viktiga frågor är av avgörande betydelse och att integrering av forskning och kunskap är en viktig faktor. I strategin föreslås en fortsatt utveckling av bibliotekets tjänster med formuleringarna: "Högskolebiblioteket i Jönköping har försett delprojekten med en struktur för information och omvärldsbevakning. Praktik och teori har befruktat konkreta resultat." Liksom "Bygg vidare på projektets informationsstruktur och gör tjänster på detta område tillgängliga" (Länsarbetsnämnden i Jönköpings län 2006, s. 5).

Den externa utvärdering som gjordes av projektet lyfter fram Högskolebibliotekets tjänst som en av projektets viktigaste framgångsfaktorer. Utvärderaren menar att tjänsten är "något specifikt som projektet bör vara stolt över, en väl vald strategi för projektet" (Bengtsson Sandberg 2006, s. 11). En delprojektledare menar att bibliotekets medverkan gett projektet "en akademisk prägel" och att projektresultaten på det sättet "blivit mer legitima" (Pettersson 2005, s. 12). Många uttrycker önskemål om tillgång till informationstjänsterna i framtida projektarbeten.

Bibliotek som resurs i projektarbete

Genom deltagandet i projektet fick Högskolebiblioteket möjlighet att direkt bidra till projektresultatet och därmed vara ett stöd för utvecklandet av den sysselsättningsstrategi som länet kunde presentera. Eftersom projekt är en vanlig form av arbetsorganisation idag, såväl inom högskolan som i näringsliv och of-

fentlig förvaltning, borde biblioteken kunna vara en utmärkt resurs för informationsförsörjning och i skapandet av strukturer för informationshantering inom projektorganisationer. Projektmedarbetarna är ofta i hög grad beroende av en god informationstillgång, både som grund för arbetsinsatsen och för att kunna följa utvecklingen och frågeställningarna inom området. Dessutom borde det vara mycket angeläget, inte minst i offentligt finansierade projekt, att minska risken för att tid och resurser läggs på arbete som andra projekt redan utfört.

Bibliotek har ofta också möjlighet att vara delaktiga i spridning och tillhandahållande av den nya kunskap som genereras under arbetet. För Högskolebiblioteket i Jönköping handlade det om att göra det möjligt att hitta former och inleda samarbete när det gäller uppbyggnad av en helt ny projektdatabas med goda sökmöjligheter och dokumentstöd. Genom att åtminstone två regioner nu inlett samarbete och har målsättningen att göra regionernas projekt synliga, har man effektiviserat projektadministrationen och framför allt gjort det möjligt att dra nytta av tidigare gjorda projekterfarenheter.

Nya arenor för samverkan

För Högskolebiblioteket i Jönköping har en rad nya, värdefulla kontaktvägar etablerats och nya arenor för samverkan har blivit tydliga. En bas för att utveckla anpassade informationstjänster till målgrupper utanför högskolan har skapats, utifrån vilken biblioteket nu kan gå vidare och förbättra metoderna ytterligare.

Medverkan i Projekt kompetensförsörjning har medfört att Högskolebibliotekets tjänster blivit mer uppmärksammade även internt. Biblioteket kan konstatera en ökad efterfrågan på projektstöd och anpassade informationstjänster från den egna organisationen. Det handlar om såväl deltagande i forskningsprojekt som stöd när det gäller omvärldsbvakning åt informationsenheter inom högskolan. Biblioteket är en aktiv part i planeringen av den nationella konferensen HSS 07 (Högskolor och samhälle i samverkan) som hålls i Jönköping i maj 2007. Konferensens huvudtema är ”Samverkan för kompetensutveckling”, och informationsförsörjning kommer att utgöra en av de planerade fem inriktningarna. Tillgängliggörande av information är en viktig del av samverkan mellan högskola och samhälle, och biblioteken lyfts i detta sammanhang fram som en hittills underutnyttjad resurs.

Referenser

- Bengtsson Sandberg, Karin (2006). *Med sikte inställt på samverkan : utvärdering av Projekt kompetensförsörjning : förkortad version*. Jönköping: Högskolan för lärande och kommunikation.
- Länsarbetsnämnden i Jönköpings län (2006). *Sysselsättningsstrategi för Jönköpings län : Projekt kompetensförsörjning*. Jönköping: Länsarbetsnämnden.
- Petersson, Rune (2005). *Utvärdering av delprojekt Högskolebiblioteket som informationsförsörjningsresurs*. Bankeryd: GERU Consulting. Projekt kompetensförsörjnings webbplats: www.bibl.hj.se/kf